

Nærings- og handelsdepartementet
Avdelingsdirektør Kjerstin Spjøtvoll
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Vår saksbehandler/tlf.
Åse Kaurin/41294751

Vår ref. 201006979

Oslo,
4.11.2010

Deres ref. 201002935-/LAL

Høringsuttalelse SIVA-evaluering

Det er med stor interesse Forskningsrådet har lest evalueringen av SIVA som Oxford Research har gjort. Vi mener evaluator har gjort en god jobb, og Forskningsrådet kan kjenne igjen den informasjon vi som informant har bidratt med. Vi ønsker å benytte anledningen gjennom denne høringen å utdype noen av våre synspunkter.

SIVA har en todelt oppgave: På den ene siden skal SIVA være en profesjonell eiendomsutvikler og tilpasse infrastrukturen til de enkelte regionenes behov og skal investere i eiendomsprosjekter der private aktører ikke vil ta førstehåndsriskoen. I tillegg har SIVA innovasjonsaktiviteter som skal tilrettelegge for oppbygging av sterke lokale og regionale verdiskapingsmiljøer over hele landet. SIVA skal derigjennom bidra til å skape og utvikle samarbeidsarenaer og bygge nettverk mellom privat næringsliv, FoU-miljøer og offentlig virksomhet regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette er to store oppgaver som er vanskelig å forene i en såpass liten institusjon.

Forskningsrådet møter eiendomssiden av SIVA i første rekke i Forskningsparkene der mange av bedriftene og FoU-miljøene finnes igjen som søkere i Forskningsrådets programportefølje. I tillegg bruker Forskningsrådets regionale representanter både kunnskapsparkene og næringshagene for sine møter med næringslivet. Slik sett er forsknings- og kunnskapsparkene og næringshagene nyttige møteplasser for Forskningsrådet, og vi ser at SIVA gjennom denne infrastrukturen har en viktig oppgave som regionalutvikler. Vi mener også at SIVA løser denne oppgaven på en god måte og det kan forsvares at staten gjennom SIVA på dette området fyller et system- og markedshull (i evaluators undersøkelse kom det fram at 59 prosent av den fysiske infrastrukturen ville ha blitt utsatt på ubestemt tid eller ikke ha blitt realisert i det hele tatt dersom SIVA ikke hadde bidratt med finansiering). Verken Innovasjon Norge eller Forskningsrådet har aktiviteter som eiendomsutvikler.

SIVAs andre rolle – som innovasjonsaktør - ligger derimot veldig nært opp til både Innovasjon Norges og Forskningsrådets mandater. SIVA skal i utgangspunktet fokusere på utvikling av fysisk og organisatorisk infrastruktur og skal ikke finansiere for eksempel prosjekter i enkeltbedrifter – slik både Innovasjon Norge og Forskningsrådet gjør. Mens SIVA skal ha en tilretteleggende funksjon gjennom etablering av infrastruktur for nyskaping og innovasjon, skal Forskningsrådets innovasjonsrettede virkemidler brukes til å utløse verdiskapingspotensialet i forskning. Virkemidlene til Innovasjon Norge skal bidra til bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, gjennom innsats rettet mot entreprenørskap, vekst i bedrifter og innovasjonsmiljøer.

Det er mange grenseflater og gråsoner mellom SIVA, Innovasjon Norge og Forskningsrådet når det gjelder innovasjonsmandatet. Det gjør det vanskelig for våre kunder å relatere seg til virkemidlene som vi har – hver for oss og sammen. SIVA, Innovasjon Norge og Norges forskningsråd har siden 2005 hatt en omfattende samarbeidsavtale, der hovedfokuset har vært å sikre at de tre institusjonene samarbeider godt om utvikling og drift av oppgavene som ligger i skjæringsfeltet mellom institusjonenes ansvar. Det er imperativt at man sikrer og videreutvikler dette samarbeidet i tida framover dersom alle tre institusjonene fortsatt skal ha mandat om innovasjonsaktivitet – både for å unngå overlapping av oppgaver, men også for å forhindre at oppgaver i gråsonen forblir uløste.

Samarbeidet fungerer bra, men fra Forskningsrådets side vil vi påpeke at SIVAs begrensede størrelse gjør at det til tider skorter på kapasitet til å følge opp på en likeverdig måte. I følge evaluator kommer kapasitetsutfordringer i forhold til å fylle rollen som en nasjonalt dekkende virkemiddelaktør, også opp som en tydelig problemstilling fra regionale aktører. Forskningsrådet mener derfor at SIVA enten må tilpasse sine visjoner og mål i forhold til de ressursene de har, eller få tilført mer ressurser slik at organisasjonen kan være en mer fullverdig nasjonal virkemiddelaktør.

Forskningsrådet vil videre gjerne kommentere problemstillingen rundt overlappende tilbud innen innovasjonsområdet; det er trolig lite effektivt at flere virkemiddelaktører opererer på helt eller til dels samme område. I tillegg bidrar dette til at det blir mange aktører å forholde seg til for kundene. I evaluators undersøkelse sier blant annet lederne i innovasjonsselskapene at man er misfornøyd med rollefordelingen mellom virkemiddelaktørene. Særlig er faren for overlapp mellom Innovasjon Norge og SIVA stor. Dette blir veldig tydelig i enkelte bransjesatsinger og: SIVA har prioritert enkelte bransjer – for eksempel leverandørindustrien i Nord-Norge samt kultur og reisemålsutvikling – og tema – som kvinnesatsingene - som satsingsområder. Dette er satsinger også i Innovasjon Norge, og virkemiddelaktørene henvender seg i stor grad til de samme bedriftene/næringsmiljøene og kvinner/kvinnenettverk. Evaluators undersøkelse viser at SIVA og Innovasjon Norge i veldig stor grad har de samme kundene, og SIVA og SIVAs kunder har mer til felles med IN enn NFR.

SIVA har ikke i samme grad overlappende aktiviteter og tilbud i forhold til Forskningsrådet ettersom Forskningsrådets mandat helt er relatert til mobilisering og utvikling av forskningsbasert innovasjon. Et unntak i denne sammenhengen er i forhold til kommersialisering av forskningsresultater der SIVA gjennom sin inkubasjonsvirksomhet legger til rette og gjennom sine innovasjonsselskap direkte bidrar i kommersialiseringen. Fra Forskningsrådets side er det i hovedsak FORNY som bidrar på dette området – og ofte med midler til bedrifter som er lokalisert i inkubatorene til SIVA. Samarbeidet mellom Forskningsrådet og innovasjonsselskapene har stort forbedringspotensial; bare 29 % av innovasjonsselskapenes ledere er fornøyd med samarbeidet (ifølge evaluators undersøkelse).

Det viktigste samarbeidsområdet mellom organisasjonene er innen nettverksbasert innovasjon, mest konkret utvikling og drift av programmene ARENA og Norwegian Centre of Expertise (NCE). SIVA er med i styringen av begge disse programmene og har hatt oppfølgingsansvaret på vegne av virkemiddelaktørene i forhold til de 12 NCE'ene fram til nå. Dette har vært krevende for SIVA og mange har stilt spørsmål med hensiktsmessigheten av denne rollen for SIVA; det kan problematiseres hvorvidt det er SIVAs rolle å følge opp prosjekter som ikke er knyttet direkte til den fysiske infrastrukturen. Denne ordningen er nå endret, og SIVAs rolle i disse programmene blir framover å bringe inn det de likevel gjør; nemlig nyskaping gjennom inkubasjon (i tillegg til deltakelse i strategisk utvikling av NCE-programmet og eventuell rådgiving). En annen endring man nå gjør i NCE-programmet, er at programmet skal ha rett til 1 observatørplass i de enkelte NCE-styrene; det er imidlertid NCE-styrene selv som velger om denne observatørplassen skal besettes av Innovasjon Norge, Forskningsrådet eller SIVA. I denne rollen skal altså de 3 virkemiddelaktørene representere hverandre.

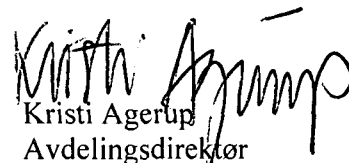
Evaluatør trekker opp det problematiske rundt at SIVA ikke deltar på den regionale arena sammen med Fylkeskommunene på samme måte som Innovasjon Norge og Forskningsrådet gjør. Evaluatør sier blant annet at “tiden er inne for at SIVA i vesentlig mye større grad arbeider gjennom de regionale partnerskapene, slik at det sikres at nye initiativ synkroniseres med det regionale behovet og at regionale aktører støtter initiativet fra starten av.” Forskningsrådet vil imidlertid stille spørsmål ved om det er nødvendig at alle virkemiddelaktørene deltar på alle arenaer. Kanskje er tiden moden for at Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA i langt større grad kan representere hverandre og ha en arbeidsdeling – på samme måte som det nå legges opp til i styringen av NCE og Arena-programmene? Kanskje er det helt greit at SIVA ikke er på den regionale arenaen?

Forskningsrådet er enig med evaluators forslag om å tenke konsolidering av SIVAs innovasjonsaktivitet. SIVA kan ikke involveres i stadig nye programmer uten at det tærer i altfor stor grad på kapasiteten til selskapet. Vi tror kanskje det til og med er riktig at SIVAs engasjement innen innovasjonsvirksomheten holdes innenfor rammen av infrastruktur – og bare der. På denne måten vil rolle- og oppgavefordelingen mellom SIVA og Innovasjon Norge og Forskningsrådet bli tydeligere. Den naturlige arbeidsdelingen blir da at SIVA har ansvar for den fysiske infrastrukturen, mens Innovasjon Norge forholder seg til utvikling av enkeltbedrifter og nettverk/klynger, og Forskningsrådet har ansvaret for den forskningsbaserte innovasjon hos enkeltbedrifter og nettverk/klynger.

Med vennlig hilsen
Norges forskningsråd

Eirik Normann
Fungerende divisjonsdirektør

Kristi Agerup
Avdelingsdirektør